

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Аллагинская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО:

На заседании МО

Протокол № 1 от «29» 08 2016 г.

А.Е. Федорова (А.Е. Федорова)

СОГЛАСОВАНО:

заместитель директора

по УВР

Т.Н. Григорьева (Т.Н. Григорьева)
«30» августа 2016 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО ЛИТЕРАТУРНОМУ ЧТЕНИЮ НА РОДНОМ (ЯКУТСКОМ) ЯЗЫКЕ
НА 2016 - 2017 учебный год

Предмет: литературное чтение на родном (якутском)

Класс: 2

Учитель: Федорова А.Е.

Количество часов в неделю: 2 ч

Количество часов по программе: 66 ч.

	1 четверть	2 четверть	3 четверть	4 четверть
Всего часов по программе	17	14	20	15
Дано уроков фактически				
Не выполнено (указать причину)				

БЫБААРЫ СУРУК

Улэлиир бырагыраама Федеральной государственной уерэх стандардын ирдэбиллэригэр, «Литература аабыыта» уерэх биридимиэтин суруннуур бырагырааматыгар (ааптар: Л.С.Захарова Дь:Бичик, 2013 с.) уонна «Литература аабыыта» учебникка (ааптар: Л.С.Захарова Дь:Бичик, 2014) олобуран онобулунна. Быйылгы уерэх сылын халандаарынан «Литература аабыыта» уруога 67 чаас тубэьэриттэн 1 чааба бырааьынньык куннэ тубэьэр. Ол иьин бу уерэх бырагыраамата 66 чааска анаан онобулунна (нэдиэлэ5э 2 чаас).

ҮӨРЭХ БИРИДИМИЭТИН ҮӨРЭТИИ ТҮМҮГЭ

ЫТЫК ӨЙДӨБҮЛЛЭРИ ҮӨРЭНЭЭЧЧИГЭ ИҢЭРИИ ТҮМҮГЭ

1. Тереебут дойдунан, дойду историятынан уонна норуоттарынан киэн туттуу санаатын олохсутар.
2. Атын омук историятыгар уонна култууратыгар убаастабыллаахтык сыьыаннаар.
3. Уерэнэр баьаны, бэйэни сайыннарар.
4. Бодоруьууга майгы-сигили нуорматын, бэйэ эппиэтинэьин сайыннарар, салайынар.
5. Эстетическэй сыьыаны олохсутар.
6. Сиэрдээх быьыыны, атын дьонно амарах сыьыаны сайыннарар.
7. Бииргэ улэлиир сатабылы сайыннарар.
8. Утуе сыьыаннаах бодоруьууну инэрэр.
9. Меккуердээх тугэнтэн сатаан тахсар уеруйэби уескэтэр.
10. Айымньылаах улэ5э баьаны уескэтэр, сэрэхтээх, чел олох туьунан ейдебулу, сыьыаны олохсутар.

ҮӨРЭХ САТАБЫЛЛАРЫН САЙЫННАРЫЫ ТҮМҮГЭ

1. Араас тиэкиьи ис хоьоонноохтук аабар, учугэйдик толкуйдаан санарар, тылынан уонна суругунан тиэкиьи онорор.
2. Сорудаьы толорорго сана араас керуннэрин, ньымаларын баьылыыр.
3. Сэьэргэьэр киьитин больойон истэр, кэпсэтэргэ бэлэм, кэпсэтиигэ араас санаа уескуурун ейдуур, бэйэ санаатын тиэрдэргэ кыьаллар, дакаастыы сатыыр.
4. Тэнниир, ырытар, тумэр, тумуктуур, наардыыр, маарынныыры, хардарыта сибээьи, теруету булар, хайа баьарар тиэмэ5э кэпсэтиьиигэ кыттар.
5. Атын биридимиэттэри уерэтэргэ «Литература аабыыта» терут буоларын уонна биридимиэттэр алтыьылары (бодоруьуу, култуура, айымньылаах улэ; кинигэ, ааптар, айымньы ис хоьооно; уус-уран тиэкис уо.д.а.); гуманитарнай-эстетическэй хайысхалаах биридимиэттэр икки ардыларынааьы сибээстэри ейдуур.
6. Уерэх дьарыгын сыалын уонна соругун ейдуур, септеех ньымалары булан туттар, туьанар.
7. Уерэх дьарыгын туруоруллубут сорукарга олобуран былаанныыр, хонтуруолланар уонна сыаналанар, ситиьиигэ тиэрдэр ордук кедьуустээх ньымалары быьаарар.

ТУСТААХ ҮӨРЭХ БИРИДИМИЭТИН ҮӨРЭТИИ ТУМУГЭ

1. Уус-уран айымны омок уонна аан дойду култуурата, сизэр-майгы сыаннастара буоларын уонна баар угэстэр харыстаныхтаахтарын, кэлэр келуенэбэ тизэрдиллиэхтээхтэрин ейдуур.
2. Кинигэ — киби аймах култууратын ураты сыаннаба буоларын ейдеен, сизэрдээх сыбыаны олохсутар.
3. Уус-уран айымны тыл искусствота диэн ейдуур, харыстабыллаахтык сыбыаннабар.
4. Саха сириг уонна Россия элбэх ахсааннаах норуоттарын уус-уран литератураларын духуобунай уонна сизэргэ-майгыга сыаннастарын ейдуур.
5. Сайдылаах, уерэх бары биридимиэтигэр ситибиилээх буоларга тиьиктээх аабы суолтатын ейдуур; аан дойду, Россия историятын уонна култууратын, утуе уонна меку сыбыан, сизэр-майгы туьунан бастакы ейдебуллээх.
6. Аабы суолтатын, араас керуннээх тизекис (билибиннэрэр, уерэтэр, талар, кердуур, чинчийэр) уратытын уонна ис хобоонун ейдуур, дьууллэьиитигэр кыттар, дьоруой араас быбыытын-майгытын сизэр-майгы еттунэн ырытар, сыаналыыр.
7. Таска уонна искэ аабы техникатын бабылаабын, аахпыты араастаан улартыты, уус-уран, научнай-популярнай уонна уерэтэр тизекистэри ырытарга судургу литературоведческой ейдебуллэри туьаны салгы аабааччы тылын-еьун сайдыытыгар суолталаабын ейдуур.
8. Бэйэ аабарыгар септеех кинигэни талары сатыыр, тизэмэнэн, алпаабытынан каталогтары уонна субэлиир испиьэги туьанар, бэйэ ситиьитин, кыабын сыаналанар, тупсарынар, эбии дьарыктанарга, информация хомуйарга ыйар-кэрдэр матырыяалынан таба туьанар.

ҮӨРЭХ БИРИДИМИЭТИН ИС ХОЬОНО САҢАРЫ УОННА ААЬЫ ҮЛЭТИН КӨРҮҢНЭРЭ

Истии. Туора сананы истэн ылыны (кэпсэтэр киби саната, араас тизекиби аабы). Туора сананы хайдах баарынан ейдееьун, истибит айымны туьунан ыйытыга сатаан хоруйдаабын, буолбуту саабылаан быбаары; сана соругун ейдееьун; уерэх, научнай-биллэрэр, уус-уран айымны тизекистэрин истэн баран, ыйытыны сатаан биэри.

Таска аабы. Тылы, этиини уонна тизекиби буукубалаабакка уонна суьуехтээбэькэ таба аабы. Суьуеьунэн аабыттан сыьйа бутун тылынан ейдеен аабы, тыл ситимин интонациянан холбообун; тизекис ис хобоонун ейдуур туьугар кылаастан кылааска аабы тэтимин тургэтэти. Санарар сана (тыл ситимэ уонна этии) суолтатын ейдуургэ ыйы биэри. Дьобус тизекиби хобоонноохтук аабы: таба санары уонна интонация нуорматын тутуьуу; аабы соругун ейдееьун, аабар айымныга сыбыаны кердеруугэ интонацияны тутуьуу, санары уонна бодоруьуу соругар сеп тубэиннэрэн аабы тэтимин тургэтэти эбэтэр бытаарды. Сурук бэлиэтэ чорботуллар этиилэрин интонациялаахтык аабы. Араас керуннээх уонна тииптээх тизекистэр уратыларын ейдееьун.

Искэ аабы. Кээмэйинэн уонна керунунэн (жанрынан) септеех айымнылары таска аабыттан сыьйа искэ аабыга кеьуу. Аахпыт тизекиби ейдуургэ ис хобоонун санатыьан уонна ыйытыларга хоруйдаан хонтуруолланар уонна кеннерунэр ньымалары туьаны. Аабы араас керунун (уерэтэр, талар, билсэр) туьанан, уерэтэр уонна научнай-биллэрэр тизекистэн информацияны була уерэни. Аабы араас керунун уратытын ейдееьун: факт, ойуулаабын, этиини толоруу уо.д.а.

Араас керуннээх тиэкибинэн улэ. Уус-уран, уерэх, научнай-популярнай тиэсистэр ейдебуллэрин билии, кинилэри тэннээбин. Маннык керуннээх тиэкистэри оноруу соруктара. Кеннеру этиилэртэн тиэкиби араарар уеруйэби бабылаабын.

Тиэкис тиэмэтин уонна сурун санаатын бэйэ быһаарыыта; терует уонна тумук сибээстэрин быһаарыы; тиэкиби септеех кэрчиктэргэ араарыы. Хас биирдии кэрчик уонна тиэкис сурун чаастарын быһаарыы, аат биэри; тиэкис ис хобоонунан ааттыыр, ыйытыы этиилэринэн эбэтэр бэйэ толкуйунан былаан оноруу. Тирэх тылларынан эбэтэр бэйэ онорбут былаанынан тиэкиби сибилии, талан, кылгатаан кэпсээбин. Кэпсииргэ туох кэнниттэн туох буоларын чопчу ситимнээн тутууу. Аахпыт тиэкики эбэтэр атын бэриллитит холобуру утугуннэрэн, ойуулаабын, сэбэргээбин, толкуйдаабын тиэкиби оноруу. Кэпсэтии кэмигэр кинилэри туох сыаллаах туһанары быһаарыы.

Элбэх информация араас керунун кытта улэлээбин.

Уопсай ырытыыга кыттыы: ыйытыыга хоруйдаабын, чопчу тиэмэҕэ ибитиннэри оноруу, атын киби этэрин истии, кэпсэтии кэмигэр хоруйдары толорон, ситэрэн биэри. Ыйынныгы уонна кердерер-ойуулуур матырыяалы туһаны. Тиэкис ис хобоонун ойуулаабын (айылба, дьоруой тас керунэ, буолар сирэ) уонна толкуйдаабын (туох туһунан кэпсэнэрэ, сурун санаата) ньымаларын туһанан хаттаан оноруу. Уус-уран уонна научнай-биллэрэр айымнылары тэннээбин, кэпсэтиигэ туох сыаллаах туһанары быһаарыы.

Библиографической култуура. Кинигэ — искусство ураты керунэ. Кинигэ — билии терде. Саха сиригэр бастакы кинигэлэр уонна кинигэни бэчээттээбин сабаланыыта (уопсай ейдебул). Уерэх, уус-уран, ыйыннык кинигэлэрэ. Кинигэ ис хобооно эбэтэр ибинээбитэ, таба, титульнай лийбэ, аннотацията, ойуулар (иллюстрациялар). Кинигэбэ информация керунэ: научнай, уус-уран (кинигэ тас кестуутугэр олобуруу, ыйар-иллюстративнай матырыяал).

Кинигэ тиибэ: айымны-кинигэ, хомуруундук-кинигэ, суруйуулар хомуурдара, периодической бэчээт, ыйыннык, тылдыт, энциклопедия арааба.

Бэриллитит испиибэгинэн кинигэни талыы, картотекалар, бибилиэтикэҕэ оҕо кинигэлэрин туһаны. Алпаабытынан каталог. Оҕо саабыгар септеех тылдытынан уонна ыйыннык-литературанан туһаныыта.

Учуутал кеметунэн уерэх уонна научнай-популярнай тиэкистэр уратыларын быһаарыы.

Уус-уран айымны тиэкибинэн улэ. Уус-уран айымны ис хобоонун ейдеебун, иэйиилээхтик ылыны. Айымны аатын кытта ис хобоонун ейдее ситимнээбин. Уус-уран тиэкис уратытын быһаарыы, айыллыбыт сыалын ейдеебун (аабааччыга ойууламмыт хартыына уонна уран тыл ньымата). Тылы хайдах ибиллэринэн уонна суолтатынан ырытыы, кене уонна кеспут суолта. Суруйааччы айбыт хартыынатын ейге ойуулуур уеруйэх.

Тыл ойуулуур-дубуннуур ньыматын туһанан, айымны тиэкибин эбэтэр быһа тардыыны бэйэ айыыта. Урубуйдарынан эбэтэр иллюстрацияларынан кэпсээн айыы; уус-уран айымныттан иллюстрацияба сеп түбэбэр кэрчиктэри булуу. Аахпыт тиэкистэн быһа тардыыны тылынан ойуулаабын.

Айымны дьоруойун характеристикалаабын (мэтириэтэ, майгыта, туттуута-хаптыыта, саната), буолбут быһыы теруетун ырытыы. Сурун санааны тириэрдэн, сибилии, талан уонна кылгатаан кэпсиир дьодуру инэри. Дьоруойдар быһыларын маарыннатан эбэтэр утары тутан тэннээбин; онно сеп түбэбэр тылы эбэтэр тыл ситимин булуу. Тиэкиби ырытыыга учуутал кеметунэн ааптар дьоруойга сыһыанын, айымны сурун санаатын быһаарыы.

Тизкистэн септеех кэрчиктэри булуу: айылбаны ойуулаабын, буолар сирэ-уота, дьоруой туттуута-хаптыта. Бэриллит быба тардыны бэйэ талан кэпсээбинэ, тирэх тылы, тыл ситимин кэпсээнтэн булуу. Буолар тугэннэринэн, уйулбаны ойуулаабынынан, дьоруойдар быбыланыларынан маарынабар быба тардылары араас айымныгтан булан тэннээбин; тумуу уонна тумуктээбин.

Кыра кээмэйдээх хоооннору уонна норуот тылынан айымныларынын еитен аабыга уерэтии. «Тереебут дойду» диэн ейдебулу инэринии, бэйэ тереебут сиригэр-уотугар таптал Россия бары норуоттарын айымнытыгыгар кестуутэ. Араас норуот тылынан айымнытыгар тиэмэ, сурун санаа, дьоруой, сир-майгы сыанабыла маарынабыта. Россия духуобунай-нравственной, култуурунай угэстэрин ылыныы, уерэнии.

Уус-уран айымныларга арыллар амарах санаа, чизьинэй, хорсун быбыы, добордокуу, естеуу, аба-сата, кырык, бэйэни билинии, дьобуннаах, сирдээх буолуу курдук сир-майгы, этика ейдебуллэрин ылыныы, инэринии. Бу ейдебуллэри дьоруой атын дьонно, айылбаба, тулалыыр эйгэбэ сыбыанын холобуругар олобуран ырытыы.

Дьону кытта сыбыанна бэйэбэр бабарбаккын онорума, бэйэбин таптырын курдук атын кибини таптаа диэн сир-майгы, сигили быраабылаларын тутууу туьунан толкуйдаабын; ону куннээби олоххо алтыбыга туьаны; бэйэмсэх, ымсы буолуу, хара санааланы курдуктартан туттунар санаа естеуугэ, кырыктыыга, бэйэмсэх булууга, атын кибини лиичинэбигэр ытыктабыла суох сыбыаннабыга олобуар алтыбы кедьуубэ суобун дакаастыыр сюжеттарын, литература персонажтарын быбыыла маарынабытын быбаарыы.

Истинник санабыга, тапталга, тулуурга, хардарыта кемебе, абыныгас уонна амарах булууга, алдьархайтан быбаабын, тылга туруу, албынтан-келдьунтэн куотунуу курдуктарга олобуран, доботтору кытта истинник сыбыаннабар кэпсээн уонна остуоруйа дьоруойдарын быбыылартан холобуру абалар уеруйэх. Айымны дьоруойдарын утуе уонна меку быбыыларын ейдеебун, учуутал кеметунэн санааны олохтоохтук этинии. Бэйэ быбыытын ырытыы, литературнай айымныгтан себулуур дьоруойу утуктэ уерэнии.

Уерэх, научнай-популярнай уонна уус-уран тизкиби кытта улэ. Айымны аатын ейдеебун, ис хооонун кытта ситимнээбин. Уерэх уонна научнай-популярнай тизкистэр уратыларын туьунан информациялаабын. Уьуйээн, сэбэн, танара кэпсээннэрин биир уопсай уратыларын ейдеебун (быба тардыы эбэтэр дьобус тизкис). Терует уонна тумук сибээбин олохтообунна араас керуннээх тизкиби ырытыы судургу ньымаларын кытта билсибии. Тизкис сурун санаатын быбаарыы. Тизкиби чаастарга араарыы. Кыра тиэмэлэри быбаарыы. Кулуус эбэтэр тирэх тыллар. Тизкиби хаттаан оноруу алгоритмын туттуу. Кулуус тылга, модельга, схемаба тирэбирэн тизкиби хаттаан оноруу. Тизкиби сибилии кэпсээбин. Тизкистэн сурунун арааран кылгатаан кэпсээбин.

Кэпсэтэр уеруйэх. Бодорууу сирэ. Сана биир керунэр, диалокка, кэпсэтээччилэр санаа атастабалларын ейдеебун. Диалог уратытынан кэпсэтии сыалын билии, ыйытыыны уонна хоруйу толкуйдаабын, кэпсэтэр кибини истэр уеруйэх, кэпсэтиини ыйытыы уонна реплика кеметунэн кебулээбин. Тизкис ис хооонугар уонна бэйэ уопутугар олобуран, бэриллит тиэмэбэ эбэтэр айымны туьунан бэйэ санаатын этии. Бодорууу сирин тутууу. Норуот тылынан айымнытыгар олобуран, норуот кэпсэтэр сирин уратыларын кытта билсии.

Монолог — сана биир ураты керунэ. Тизкискэ (бэриллит тиэмэ эбэтэр ыйытыыга хоруй) олобуран, сурун санааны быбааран дьобус этиини санарар уеруйэх. Аахпыт эбэтэр истибит научнай-популярнай, уерэх уонна уус-уран тизкистэр уратыларын учуоттаан туран тириэрдии.

Тугу этэри эрдэ былааннаабын (хайдах сабалыыры, онтон тугу этэри уонна тугунан тумуктууру); этэр санаа сыалыгар сеп тубэбэр тылы-ебу булуу. Ойуунан, аахпыт тизкибинэн эбэтэр бэриллит тиэмэбэ ситимнээх сана, кэпсэтии сирин тутубан тылынан кылгас кэпсээни оноруу.

Сурук. Суругунан сана сирэ. Суругунан сана нуорматын тутууу: ис хоёон аатыгар, тиэмэтигэр сеп түбэиитэ (буолар сирэ, дьоруой характера). Суругунан санаҕа тыл ойуулуур-дьууннуур ньыматын туттуу (синоним, антоним, тэннээбин). Суругунан тиэкиби бэрэбиэркэлэнии уонна кеннеруу. Бэриллитбит тиэмэҕэ, бэйэ кэтээн керуутунэн эбэтэр аахпыт айымньы туһунан кылгас ейтен суруйуу, ойуулааһын уонна толкуйдааһын ньымаларын туһунан кинигэ, дьобус кэпсээн (бэйэ олоһор буолбут тугэн) суруйуу.

Айымньы туһулгэтигэр айан (1 чаас).

Сахам Сирэ барахсан (7 чаас). Л.Попов. Эйэ ырыата. И.Артамонов. Куех хону. Т.Черемкин. Тереебут буор таптала. С.Данилов. Куерэгэй. И.Артамонов. Куех хону. С.Омоллоон. Олонхо олоһор. Н.Курилов. Москва уонна да атын дойдular.

Кинигэ – билиим терде (10 чаас). К.Туйаарыскай. Доһор. И.Алексеев Туул. Т.Сметанин. Куобах борон еннеммутэ. М.Заболоцкай. Маллар муннахтара. В.Давыдова. Дьарааска кинигэҕэ наадыар дуо? С.Маршак. Уутээн. С.Омоллоон. Чиэбинэй быһыы.

Норуот еркен ейе – тылын уус-уран айымньыта (12 чаас). К.Туйаарыскай. Таабырынна таайын. С.Ойунская. Кунду бэлиэ. Ес хобооно. П.Варфолмеев. Чабырҕах-таабырыннар. Норуот ырыата. Оьуокай. Тулуктар. Нуучча остуоруйата. Кийиргэс куобахчаан. Б.Боотур, Б.Тобуруокап таабырын-хобоонноро.

Остуоруйа алыптаах дойдутугар (9 чаас). Саха остуоруйата. Куобах туһунан остуоруйа. Дьукээгир остуоруйата. Урун ээ мунна тоһо хараный? Нуучча остуоруйата. Тебете уонна терде. Ненец остуоруйата. Ыт бэйэтигэр доһору хайдах кердеебутэ. С.Омоллоон. Дьэрэкээн оһолор. Б.Уьунуускай. Сулустар уонна ый хайдах уескээбиттэрин туһунан.

Мин дойдум – олонхо дойдута (6 чаас). Уеьээ дойду. Орто дойду. Аллараа дойду. Абааһы бухатыыра.

Биьиги доһотторбут (10 чаас). Б.Хабырыыс. Бэскэ ууммэт мээчик. К.Уурастыырап. Бастакы хаар уонна барабыай. С.Данилов. Чооруостар. К.Туйаарыскай. Моһотой тоһо ытаабытай? Н.Тарабукин. Булчут ыт. Е.Собакин. Хотой уйата. К.Ушанский Хотой уонна куоска.

Учугэйтэн уерэбит, куьаһантан хомойобут (9 чаас). С.Омоллоон. Доһордуулар. Т.Сметанин. керудьуес кун. Таллан Бурэ. Хатыыска. Амма Аччыгыйа. Тоһо? Улуро Адо. Иранал.С.Михалков. Ийэҕэ сыһыан. С.Данилов. Икки ийэ, икки кыыс.

№	Тиэмэлэринэн былааннаабын	Уерэнээчи улэтэ	Ытык ейдебуллэр	Был.кунэ	Ыйт.кунэ
Айымньы туулгэтигэр айан (1 ч)					
1	Болдох бэлиэлэр, уерэх кинигэтин ис хобооно. Ааптардар уерэнээччигэ суруктара	Уерэх кинигэтигэр «Иьинээ5итинэн» <i>сирдэтинэр</i> , наадалаах тиэмэни, айымньыны <i>булар</i> . Соруда5ы толорууга болдох бэлиэлэри <i>ейдуур, туьанар</i> .	Уерэх баар – бараммат баай. Аа5ыы – дирин билии.		
Сахам сирэ барахсан (7 ч.)					
2	Л.Попов Эйэ ырыата.. И.Артамонов Куех хонуу	Тиэмэ аатыгар оло5уран, туох туьунан айымньылар киирбитгэрин <i>саба5алыыр</i> . Тереебут дойдутун, дьизэ кэргэнин туьунан, тереебут уонна улааппыт дойдутугар иэйиитин, тереппуттэригэр. Бииргэ тереебуттэригэр таптала <i>кэпсиир</i> . Хобоон иэйиитин сепке <i>тиэрдэн аа5ар</i> . «Тереебут дойду», «А5а дойду», «Ийэ дойду» диэн тыллар суолталарын быьаарар . Олорор дойдутун, куоратын, тереебут улууьун сирин-уотун билэр . Киин куорат туьунан хобооннору ейтен аа5ар . Сэьэргэьэр киьизэхэ бол5омто уураар. Бэйэ санаатын этэн, аахпыт айымньы туьунан ыйытыы биэрэн, паара5а улэлиир . Биир тиэмэ5э суруллубут айымньылары тэнниир ; тыл уонна уруьуй искусстволарын айымньылары тэнниир ; кинилэргэ маарынааьары уонна уратыны булар . Тиэмэнэн наардааьынтан наадалаах кинигэни булар . кинигэни тиэмэтинэн наардыыр . Уерэх кинигэтигэр баар хонтуруоллуур улэ5э оло5уран ситиьиилэрин сыаналанар уонна бэрэбиэркэлэнэр . Хобоонно дьуерэлээн этии диэн сала сурун ейдебулун чопчу ейдуур . Хобоонно рифманы булар . Тэннэбили булар . Айымньыга ойууланар быьыы-майгы ис хобоонун уонна онно бэйэ сыьыанын кердерен аа5ар . Хобоон тэтимин быьаарар . Аахпыт айымньылар ис номохторун быьаарар . Айымньыга ааптар сыьыанын билгэлиир . Остуоруйаны бэйэтэ айар . Кинигэ быьыстапакатын тиэмэтин быьаарар . Худуоьунньук	Ийэ дойду. Тереебут сир-уот	07.09	
3	Тихон Черемкин. Тереебут буор таптала			10.09	
4	Семен Данилов Куерэгэй.			14.09	
5	Иннокентий Артамонов. Куех хону			17.09	
6	Суорун Омоллоон. Олонхо оло5ор			21.09	
7	Николай Курилов. Москва уонна да атын дойдулар.			24.09	
8	Ситиьиибитин сыаналанабыт, билиибитин бэрэбиэркэлэнэбит.			28.09	

		хартыынатын айымньыга сыбыаран кэпсиир .			
Кинигэ – билиим терде (10 чаас)					
9	Константин Туйаарыскай. До5ор	Тиэмэ аатыгар олобуран, туох тууунан айымньылар киирбиттэрин саба5алыыр . Кинигэ, кинигэ тутула диэн ейдебуллэри чопчу ейдуур . Кинигэни, уерэх кинигэтин харыстыыр , киби оло5ор кинигэ суолтатын ейдуур . Кинигэ, суруйааччы, аа5ааччы, бибилэтиэкэ диэн ейдебуллэр тууунан билиитин чинэтэр, диринэтэр . Кинигэ ойууларын ырытар. Кинигэ5э тааа, ойуута, ааптар араспаанньата, айымньы аата диэн араарар . «Кинигэтэ суох хайдах олоруохпут этэй?» диэн сана тула кэпсэтиигэ кыттар . Себулуур кинигэтин тууунан (ааптарын, аатын, тиэмэтин, сурун тугэннэрин) кэпсиир . Сурук-бичик уескээбинин тууунан билбитин кэпсиир . Айымньыны хайдах интонациялаахтык аа5ары быаарар . Атын киби этэрин ейдеен истэр , паара5а улэлиир . Уруууй кеметунэн бэйэ суругун толкуйдуур . Бибилэтиэкэ5э кинигэни сатаан таларга уерэнэр . Уерэх кинигэтигэр баар хонтуруоллуур улэ5э олобуран, ситибиилэрин сыаналанар уонна бэйэтин бэрэбиэркэлэнэр .	Ийэ литература – бар5а баай. До5орум – кинигэ.	01.10	
10	Иван Алексеев. Туул			05.10	
11	Тимофей Сметанин. Борон куобах уерэммитэ.			08.10	
12	Михаил Заболоцкай. Маллар мунньахтара.			12.10	
13	Вера Давыдова. Дьарааска кинигэ5э наадыйар дуо?			15.10	
14	Самуил Маршак. Уутээн			19.10	
15	Кинигэ тууунан таабырыннар. Кинигэ тууунан ес хобоонноро.			22.10.	
16	Суорун Омоллоон. Чиэбинэй быыбы.			26.10	
17	Айымньы дойдутун кистэлэннэрэ.			29.10	
18	Ситибиини сыаналаабын, билиини бэрэбиэркэлэбын.	09.11			
Норуот еркен ейе – тылынан уус-уран айымньыга (12 ч)					
19	Константин Туйаарыскай. Таабырынна таайын.	Тиэмэ аатыгар олобуран, туох тууунан айымньылар киирбиттэрин саба5алыыр . Араас норуот тылынан уус-уран айымньытын керуннэрин кэпсиир . Ес хобоонугар сиэр-майгы ерутун (норуот муударай этиитин) быаарар . Аа5ыбы тэтимин керен уларытар . Себулээбит ес хобооннорун ейтен этэр , кинилэр ис хобооннорун ырытар . Араас норуот тылынан уус-уран айымньытын тэнниир . Уерэппит норуот айымньытын керуннэрин ааттыыр , нуучча норуотун ырыатыгар,	Устар ууну сомоболуур уустыл	12.11	
20	Сардаана Ойунская. Кунду бэлиэ.			16.11	
21	Ес хобооно.			19.11	
22	Петр Варфоломеев. Чабыр5ах-таабырыннар.			23.11	

23	Норуот ырыата. Сайын.	таабырыныгар, ес хобоонугар, Россия атын норуоттарын тылынан уус-уран айымньыларыгар бэйэтин сыбыанын сатаан этэр . Таабырыны уонна таайыытын тэнниир . Таабырыннары тиэмэнэн белехтуур . Ес хобоонун суолтатын быһаарар . Оскуола бибилиэтиэкэтигэр кинигэни аатынан бэйэ ааҕарыгар таларга уерэнэр . Уерэх кинигэтигэр баар хонтуруоллуур улэ5э олобуран, ситиьиилэрин сыаналанар уонна бэрэбиэркэлэнэр . Ырыалар, ес хобоонноро, таабырыннар диэн тиэмэлэр сурун ейдебуллэрин билэр . Норуот тылынан айымньытын кыра керуннэрин интонацияны тутууан доргуччу таска ааҕар . Норуот тылынан айымньытын кыра керуннэрин: ес хобоон, таабырын, ырыа диэн араарар . Биридимизкэ бэриллибит быһаарыыга олобуран таабырын толкуйдуур . Аахпыт ес хобоонун туттуллуон септеех тугэнин ейуттэн толкуйдуур . Тиэкис ис хобоонун ырытар ; айымньы дьоруойдарын ааттыыр ; дьоруойдар майгыларын уратытын быһаарар . Айымньыны инсценировкакалыыр .		26.11	
24	Оьоокай. Туллукар.		30.11		
25	Оьоокай.		03.12		
26	Нуучча остуоруйата. Киьиргэс куобахаан.		07.12		
27	«Кустук араас енунэн». Айар улэ		10.12		
28	Болот Боотур, Буетур Тобуруокап таабырын-хобоонноро.		14.12		
29	Айымньы дойдутун кистэлэннэрэ.		17.12		
30	Ситиьибитин сыаналанабыт, билиибитин бэрэбиэркэлэнэбит.	21.12			
Остуоруйа алыптаах дойдутугар (9 чаас)					
31	Саха остуоруйата. Куобах туьунан остуоруйа.	Тиэмэ аатыгар олобуран, ханнык айымньылар киирбиттэрин сабаҕалыыр . Остуоруйа5а бэйэ сыбыанын кэпсиир . Аахпыт остуоруйа туьунан бэйэ санаатын этэр . «Бу дьоруой оннугар эн тугу гыныан этэй?» диэн тугэни ырытар . Уруьуйунан уонна аатынан остуоруйаны талар . Уруьуйунан керен остуоруйаны кэпсиир . Россия норуоттарын 1-2 остуоруйатын ааттыыр . Кинигэттэн наадыар остуоруйатын булар . Остуоруйа дьоруойдарын кэпсэтиилэрин оруолларынан ааҕар . Тэн ис хобоонноох остуоруйалары, дьоруойдары тэнниир . Хартыынанан кэпсиир . Уерэх кинигэтигэр баар хонтуруоллуур улэ5э олобуран, ситиьиилэрин сыаналанар уонна бэрэбиэркэлэнэр . Остуоруйа, остуоруйа дьоруойа диэн салаа сурун ейдебуллэрин чопчу ейдуур . Остуоруйа бутуутун, тумугун	Уран тыл. Хомо5ой тыл.	24.12	
32	Дьукээгир остуоруйата. Урун эьэ мунна то5о хараный?			11.01	
33	Нуучча остуоруйата. Тебете уонна терде.			14.01	
34	Ненец остуоруйата. Ыт бэйэтигэр добору хайдах кердеебутэ.			18.01	
35	Суорун Омоллоон. Дьэрэкээн о5олор.			21.01	
36	Баьылай Уьунуускай.			25.01	

	Сулустар уонна ый хайдах уескээбиттэрин туьунан	айар. Норуот уонна литературнай остуоруйа диэн быьаарар. Айымньы дьоруойун майгытын быьаарар, ол хаачыстыбаларын ааттыыр. Оруолларынан наардыыр. Айымньыны инсценировкакалыыр.			
37	Айар улэ. Остуоруйа айабыт.		28.01		
38	Айымньы дойдутун кистэлэннэрэ.		01.02		
39	Ситиьиибитин сыаналанабыт, билиибитин бэрэбиэркэлэнэбит.		04.02		
Мин дойдум – олонхо дойдута (6 чаас)					
40	Уеьээ дойду	Олонхо аабыллар уратытын ейдеен истэр. Олонхо ус дойдутун туьунан араарар. Олонхоут диэн ким ааттанарын ейдуур. Олонхо дьоруойдарын саналара уратылаабын билэр, утуктэн аабарга холонор. Аахпыт кэрчик ис хобоонун ейдуур. Олонхоттон айыы киьитин сиэрин-майгытын инэринэн, атын дьону кытта алтыьытыгар туьанар. Олонхо норуот тылынан уус-уран айымньытын саамай беден айымньыта буоларын быьаарар. Уруьуйдарынан олонхону кэпсиир. Уерэх кинигэтигэр баар хонтуруоллуур улэбэ олобуран, ситиьиилэрин сыаналанар уонна бэрэбиэркэлэнэр. Худуоьунньук улэлэрин керен, аахпыт олонхотугар сыьыаннаах тугэннэри булан ырытар. Тылдьыттан олонхо тылын суолтатын булан кэпсиир. Олонхо орто дойдутун ойуулуур тыллары тылддьыттан булар. Истибит уонна аахпыт кэрчиктэргэ сеп тубэьэр иллюстрацияны булар. Быьа тардыыны тылынан ойуулуур. Салаа сурун ейдебуллэрин ейдуур.	Олонхо – ебугэ угэьэ. Ыал. Эрэйи туорааьын. Бэриниилээх буолуу.	08.02	
41	Орто дойду			11.02	
42	Айыы бухатыыра			15.02	
43	Аллараа дойду			18.02	
44	Абааьы бухатыыра			22.02	
45	Ситиьиибитин сыаналанабыт, билиибитин бэрэбиэркэлэнэбит.	25.02			
Биьиги доьотторбут (10 чаас)					
46	Баал Хабырыыс. Бэскэ ууммэт мээчик.	Тиэмэ аатыгар олобуран, туох туьунан айымньылар киирбиттэрин сабаьалыыр. «Тыынар тыыннааьы барытын	Ийэ айылба.	01.03	

47	Куннук Уурастырап. Бастакы хаар уонна барабыай.	таптаа» диэн тиэмэбэ сизэр-майгы кестуутун быһаарар . Уобарабы айыыга сананы утуктуу ньыма буоларын ылынар . Поэттар айылба тыабын-ууьун тириэрдэр тылларын булар . Тыынар тыыннаахха уонна уунээйигэ бэйэ сыьыанын кэпсиир . Кэпсэтии быраабылатын тутуьар : сьэьэргэьээччигэ болбомто уурар, бэйэ санаатын этэр, аахпыт айымньы тыуанан ыйыты биэрэр , паараба белеххе улэлиир . Таптыыр ытын (куоскатын) тыуанан кэпсээн онорон, тыынар тыыннаахха бэйэ сыьыанын кердерер ; учугэй, куьабан диэн ейдебуллэри тэнниир ; кинилэр ис номохторун быһаарар . Тиэмэтигэр септеех хаьыаты онорууга матырьйаалы талар . Бэйэ айымньытын кердерер . Биллэрэр уонна уус-уран тиэкистэри тэнниир . Уерэх кинигэтигэр баар хонтурооллуур улэбэ олобуран, ситиьиилэрин сыаналанар уонна бэрэбиэркэлэнэр . Худоубунньук ойууларынан талан кэпсиир , айымньыга сыьыаран ырытар . Ойууларынан айымньыны танар . Кинигэ быыстапкатын тиэмэтин быһаарар , наадалаах кинигэни булар .	Айылбаба харыстабыллаах сыьыан.	04.03	
48	Семен Данилов. Чооруостар.			11.03	
49	Константин Туйаарыскай. Моьотой тоьо ытаабытай?			15.03	
50	Николай Тарабукин. Булчут ыт.			18.03	
51	Бэйэ ааьыыта. Тимофей Сметанин. Куоскалар уонна саьыл.			22.03	
52	Егор Собакин. Хотой уйата.			05.04	
53	Константин Ушинскай. Хотой уонна куоска.			08.04	
54	Айар улэ «Таптыбын бары тыынааьы»			12.04	
55	Ситиьиибитин сыаналанабыт, билиибитин бэрэбиэркэлэнэбит.	15.04			
Учугэйтэн уерэбит, куьабантан хомойобут (9 чаас)					
56	Суорун Омоллоон. Доьордуулар.	Тиэмэ аатыгар олобуран, туох тыуанан айымньылар киирбитгэрин сабаьалыыр . Кэпсээн, кэпсээн дьоруойа, айымньыга сизэр-майгы кестуутэ, айымньы сурун санаата, тиэкис былаана диэн салаа сурун ейдебуллэрин чопчу ейдуур . Дьоруойдарын быһаарар . Айымньы дьоруойун санатынан уонна быьыытынан характеристикалыыр . Кэпсээннэри тылынан ойуулуур . Айымньы уопсай тиэмэтин быһаарар , сурун санаатын булар ,	Доьордоьуу. Кыьамньы. Хардарыта кемелеьуу. Амарах быьыы. Сизэрдээх	19.04	
57	Тимофей Сметанин. Керудьуес кун.			22.04	
58	Таллан Бурэ. Хатыыска.			26.04	
59	Амма Аччыгыйа. Тоьо?			29.04	
60	Амма Аччыгыйа. Тоьо?			03.05	
61	Улуро Адо. Иранал.			06.05	

62	Сергей Михалков. Ийэбэ сыбыан.	айымньы ис номобун арыйар Ес хобоонун булар. Оруолларынан наардыыр.	сыбыан.	10.05	
63	Софрон Данилов. Икки ийэ, икки кыыс.	Добор диэн кими этэри дьууллэьэр , дьиннээх добордоьуу диэни быьаарар. Учугэи уонна куьабаны араарар. Бэйэ уонна атын киьи быьыытын сыаналыыр. Добордоьуу, кыьамньы, хардарыта кемелеьуу, амарах быьыы диэн ейдебуллэр суолталарын добору кытта ырытар; аахпыт кэпсээннэртэн холобурдуур.		13.05	
64	Ситиьиибитин сыаналанабыт, билиибитин бэрэбиэркэлэнэбит.	Улэьит – сурэбэ суох, чизьинэй – сымыйаччы, аламабай – киннээх диэн утары суолталаах тыллары тэнниир, кинилэр суолталарын быьаарар. Кэпсэтэр киьини хомоппокко эрэ алтыьар. Бэйэ бэйэни ейуур, кемелеьер. Айымньылары тиэмэтинэн, ис хобоонунан уонна сурун санаатынан тэнниир. Айымньыны чааска араарар, ааттыыр. Былаан онорор. Бибилэтиэкэбэ кинигэни бэриллибит кэриннэринэн булар. Кинигэлэри тиэмэлэринэн керен наардыыр. Уерэх кинигэтигэр баар хонтуруоллуур улэбэ олобуран ситиьиилэрин сыаналанар уонна бэрэбиэркэлэнэр. Кинигэ быыстапактын тиэмэтин быьаарар.		17.05	
65	Олохтоох суруйааччы.			20.05	
66	Сыллаабы хатылааьын. Ситиьиибитин сыаналанабыт, билиибитин бэрэбиэркэлэнэбит.			24.05	